

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

הבנה, הבעה ולשון

לעולים חדשים

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : חלק א' : פרקים א' ב' ג' – שלוש שעות.

חלק ב' : פרק ד' - שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה : בשאלון זה ארבעה פרקים :

חלק א' מהווה 70% מהציון הסופי – חובה לכלל בתי הספר.

		ציר אורייני			
50 נקודות		הבנה והבעה :			
	30 נקודות	- פרק א' -	הבנת הנקרא		
	20 נקודות	-	כתיבה ממזגת		
50 נקודות		ציר לשוני			
	20 נקודות	- פרק ב' -	תחביר		
		- פרק ג' -	שם המספר ומערכת הצורות :		
	6 נקודות	-	שם המספר		
	24 נקודות	-	פועל, שם ומילות יחס		
100 נקודות			סה"כ :		

חלק ב' מהווה 30% מהציון הסופי – חובה לבתי ספר ללא הכרה בציון שנתי או שבחרו בבחינה במקום תלקיט.

פרק ד' - הבעה, הבנה, תחביר ומערכת הצורות - 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות :

(1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.

(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני ושמירה על כללי הדקדוק.

(3) **אין להשתמש במילון.**

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה !

מדבקת סמל שאלון

מדבקת נבחן וסמל מוסד

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

חלק ראשון - שאלון 70% - חובה לכל הנבחנים

חלק ראשון

שאלון 70%

חובה לכל הנבחנים

משך הבחינה : שלוש שעות.

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

פרק א' – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני טקסטים : מאמר וקטע קצר.
קרא אותם וענה על כל השאלות שאחריהם.

הבנת הנקרא (30 נקודות)

טקסט 1

שבת - עולם המנוחה

מרטין, א', שבת - עולם המנוחה, "יתד נאמן", י"א באייר תשע"ה

- א. המדרש אומר שעולם השבת הוא עולם המנוחה.
- ב. רבים סבורים כי מנוחה זו נועדה לשנה כדי לאגור כוחות פיזיים, ואכן ההימנעות ממלאכה מפנה זמן לרגיעה. אולם כשמתבוננים בהנהגות של צדיקים מתברר כי הרגיעה עצמה אינה העיקר. יש מגדולי ישראל שאינם ישנים כלל בשבת, לבל יפסידו את המתנות המיוחדות של הקדושה השופעות מלמעלה ביום זה.
- ג. במשך כל ימות החול אנחנו עסוקים בחומר : אנחנו משנים אותו, מפתחים אותו ומעצבים אותו לצורך קיומנו.
- ד. בחברה היצרנית של שנות האלפיים - העבודה היא ערך בחיים, סמל להצלחה ; היא כמעט הכול. דבר ראשון ששואלים את האדם אחרי "מה שמך?" הוא - "מה אתה עושה?". אם הוא לא "עושה" משהו - הוא מרגיש חסר זהות.
- ה. אנשים מרגישים חובה פנימית להיות פעילים כל הזמן : לייצר, לזוז, להרוויח, לנסוע, לחוות, להיראות, להישמע, ולא - נדמה להם שהם אינם נוגעים באמת בחיים. העבודה הפכה להיות עבודת האלילים שלנו. אנחנו מכורים לעבודה.
- ו. אולם אם נתבונן פנימה, עבודה מלמדת אותנו שמהו חסר לנו, ואנו עמלים להשלים אותו. לעומת זאת במנוחה, ברגיעה השלמה, לא חסר לנו דבר.
- ז. אדם אינו יכול לבנות את הרוחניות שלו מתוך טירוף הדעת ועבודה קשה. לבנייה רוחנית דרושים מנוחת הנפש, שלווה ורגיעה. על האדם להתנתק מכל הדברים המסיחים את דעתו ומבלבלים אותו. אלה קשורים בדרך כלל בפעולות הנעשות בחיי החומר.
- ח. וכאן עולה השאלה איך יוכל, למשל, אדם שהניח במשרדו ערימות של ניירת ופרויקטים בלתי גמורים - להתנתק מעסקי החול שלו, עד כדי כך שהוא אפילו לא יחשוב עליהם במשך השבת?

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

- ט. כדי להשיב על שאלה זו על האדם לשאול את עצמו: 'איזו שייכות תהיה לי בעולם האמת, כשאבוא לשם עם כל הפרויקטים הבלתי גמורים שלי בצאתי מן העולם הזה?' חשיבה זו תסייע לאדם לפנות את מוחו מעיסוקי החולין.
- י. וכך, בשבת - מעין עולם הבא - ניתנת לנו הזדמנות לעבור מעולם החומר לעולם הרוח, לעולם של קדושה. בשלווה של מנוחת השבת אנו משחררים את המעשים, את המחשבות, את הרגשות ואת הרצונות שלנו מכבלי החומריות. האמת נעשית גלויה יותר, והמחסומים שיש לנו בקשר עם הבורא נופלים מאליהם.
- יא. הקדושה והמנוחה בשבת נותנות לנו כוח להילחם נגד אויבי הצמיחה הרוחנית שלנו, שהם אטימות הלב והסחת הדעת הסוגרות עלינו בשטף מטלות החיים. בשבת אנחנו יכולים לנשום עמוק ולשאול את עצמנו בכנות: האם אנחנו מקדישים די זמן ואנרגיה עבור החלק הרוחני שלנו - לכל הפחות, במידה שבה אנו משקיעים בגוף?
- יב. אם אנחנו רוצים לעשות משהו לטובת נשמתנו, כדאי לנצל את הרגע הזה. הוא כל מה שיש לנו. נרגיל את המחשבה שלנו לעסוק בנושאים של רוח, נצח, אמת וקדושה כבר בחיינו אלה, וכך המחשבה תיבנה בהדרגה להיות כלי להכלת עניינים רוחניים. בבוא היום, כאשר נעבור מהעולם הזה המופר, הגשמי, לעולם המואר באור יקרות, לעולם העליון – נרגיש בני בית.
- יג. לכן, כשנכנסת השבת אנחנו נועלים את הדלת בפני התביעות הגשמיות על כל צורותיהן ומתכווננים לקבל חיות חדשה. במנוחה זו אור השבת מדליק את הרוחניות בחיינו ומפיח בנו רוח של התחדשות, מעין עולם הבא.

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

השאלות (16 נקודות)

ענה על השאלות 1-5 על פי **טקסט 1**.

1. כותב המאמר טוען כי מטרת המנוחה בשבת היא להתנתק מחיי החומר, כדי שנוכל להרגיש את הרוחניות שבנו.

א. בפסקה ב מופיעה טענת הנגד לטענה זו ; נסח אותה במילים שלך. (נקודה 1)

ב. צטט מפסקה ב מילים המלמדות שזו טענת הנגד. (נקודה 1)

ג. בפסקה ב הכותב מפריך את טענת הנגד. נסח את ה**ביסוס** שלו להפרכה.
(2 נקודות)

2. א. כתוב שניים מן המניעים של האדם לעיסוק בענייני החומר. (2 נקודות)

ב. לפי פסקה ה, מהי עמדת הכותב על העיסוק בענייני החומר בחיי האדם המודרני? (2 נקודות)

ג. הוכח את דבריך על פי פסקה ה. (1 נקודה)

3. א. בפסקות ח, ט מופיעות שתי שאלות. נסח אותן בלשונך. (2 נקודות)

ב. הסבר בלשונך כיצד מהווה השאלה השנייה תשובה לשאלה הראשונה.
(נקודה 1)

4. " והמחסומים שיש לנו בקשר עם הבורא נופלים מאליהם" (פסקה ו).
א. ציין שני מחסומים, המפריעים לצמיחה הרוחנית של האדם? (2 נקודות)

ב. כיצד השבת מסייעת להתמודד עם מפריעים אלה? (2 נקודות)

סוג הבחינה: בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה: קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון: 075-284

טקסט 2

איסור מלאכה בשבת

מעובד ע"פ הרב גרינוואלד, ז', "ערכים", תש"ע

שואלים את הרב:

א. לכאורה עשיית מלאכה אסורה בגלל הקושי הכרוך בה, כי נדמה לנו שהטרחה פוגעת במנוחת השבת; אולם הרבה יותר קל לנסוע במכונית מאשר ללכת ברגל. בעבר נדרש לשפשף שתי אבנים במאמץ רב כדי להדליק אש, ואילו בימינו - די בלחיצה על מתג. מה מיוחד במלאכות אלו שדווקא אותן אין לעשות בשבת?

הרב זאב גרינוולד משיב:

ב. אפשר לענות על שאלתך זו בשתי דרכים: הדרך האחת, הפשוטה יותר, היא מבחן התוצאה. הדרך השנייה היא הבנת המהות של איסור מלאכה בשבת.

ג. נפתח בדרך הראשונה. בורא העולם רצה שיהיה ליהודי יום אחד בשבוע למנוחה מוחלטת, מעין עולם הבא, כדי שיוכל להקדיש זמן לרוחניות שלו. כאשר לא יהיה לאדם שום דבר חולין לעשות, יהיה פנוי להתפלל וללמוד תורה, לשָׁבֵת עם בני ביתו בנחת ולהתענג בסעודות השבת.

ד. הבה נבדוק את מבחן התוצאה. האם התוכנית האלוקית הזו אכן השיגה את מטרתה?

ה. אם נתבונן בנעשה בבתיים של יהודים שומרי שבת ניווכח כי הכול מתנהל כמתוכנן. יהודי השומר שבת על כל הלכותיה, אין לו שום עיסוק של חול בשבת: לא בישול, לא תיקונים בבית, לא יציאה לנסיעות ולא עבודה לפרנסתו. יש לו פנאי ללמוד ולשמוח עם בני ביתו.

ו. הַבְּאֵת את הדוגמא של נסיעה במכונית מול ההליכה ברגל. נתאר מה היה קורה אילו היה מותר לנסוע במכונית בשבת. הרי האדם היה מנצל את היום הפנוי כדי לנסוע לכל מיני מקומות ולסדר את ענייניו, בְּמָקוֹם ללמוד תורה או לשבת סביב שולחן השבת בחיק המשפחה. לו היה מותר להשתמש בחשמל, עקרת הבית הייתה מנצלת את השבת לכביסות ולשאר עבודות הבית.

ז. איסור מלאכה בשבת מוֹנֵעַ מהמטרה של השבת לחמוק מאתנו. בלעדיו לא היינו פנויים להקשיב לנשמתנו ולהזין אותה ברוחניות.

סוג הבחינה: בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה: קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון: 075-284

- ח. הדרך השנייה להשיב על שאלתך נוגעת בהגדרות ההלכתיות. טעות רווחת היא לחשוב כי שני המושגים: עבודה ומלאכה – שווים. אין קשר בין המאמץ שמשקיעים בעבודה לבין איסור מלאכה בשבת.
- ט. התורה לא אסרה בשבת עבודה, כי אם מלאכה. איסור הבערת אש בשבת אינו קשור כלל לגודל המאמץ הנדרש מן האדם בפעולה זו. איסור ההבערה מקורו באיסור "מלאכת מחשבת", וכמאמר חכמינו זיכרונם לברכה: "מלאכת מחשבת אסרה תורה".
- י. הקב"ה אסר על היהודי לעסוק ביום השבת במלאכה שיש בה יצירה, כשם שהבורא פסק ממלאכת היצירה ביום השבת. ההימנעות ממלאכה היא אפוא עדות לאמונתנו בבריאת העולם: "כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא..." (בראשית ב, ג).
- יא. חז"ל לימדונו כי ל"ט המלאכות שהזכרת עונות להגדרה זו - מלאכת מחשבת. הבערת האש מוגדרת כמלאכת יצירה, ועל כן נאסרה בשבת. איסור זה כולל כל פעולת הבערה, כגון הבערת מנוע המכונית, הבערת להבת הגז ועוד.
- יב. יש מוצרי חשמל שהשימוש בהם מחמם את חוטי החשמל שבהם, כגון נורת חשמל. הדלקת המתג גורמת להבערת הנורה ולליבון חוט התיל המצוי בתוכה, ועל כן נאסר השימוש במתג בשבת.
- יג. בשמירת השבת, בשלווה שניתנה לנו להתקרב אל הבורא ולמלא את המצברים הרוחניים שלנו, אנו מתחזקים באמונתנו ומכריזים שהקב"ה ברא את העולם ומנהיג אותו.
- יד. אין לנו אלא לנצל את המתנה הנפלאה כל כך, ששמה שבת קודש.

שאלות (14 נקודות)

ענה על שאלות 5 - 6 על פי טקסט 2.

5. מהי המטרה העיקרית של כותב טקסט 2?

הקף את התשובה הנכונה. (2 נקודות)

- לפרט את המלאכות האסורות בשבת.
- לשכנע את הקורא לא לעשות מלאכה בשבת.
- להסביר את הטעם לאיסור מלאכה בשבת.
- להבהיר את ההבדל בין מלאכה לעבודה בשבת.

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

6. בפסקה י מופיע הצירוף "מלאכת מחשבת". מה המשמעות של צירוף זה?

הקף את התשובה הנכונה ביותר. (2 נקודות)

- מלאכה שיש לתכנן אותה לפני השבת.
- מלאכה שיש בה יצירה חדשה.
- מלאכה הנובעת מחשיבה יצירתית.
- מלאכה הדורשת מאמץ מחשבתי.

ענה על שאלה 7 על פי המובאה המצורפת ועל פי שני הטקסטים.

7. לפניך מובאה.

"אמרה תורה: ריבוננו של עולם, כשישראל נכנסים לארץ, מה תהא עלי?

כל אחד מישראל הולך לחרוש ולזרוע שדהו, ואני מה תהא עלי?

אמר לה: יש לי זיווג אחד שאני נותן לך, זהו יום השבת, שישראל בטלים

ממלאכה, והם נכנסים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועוסקים בתורה".

(טור אורח חיים סימן ר"צ)

א. 1) כשישראל ייכנסו לארץ, תתעורר בעיה. נסח בעיה זו על פי המובאה. (נקודה 1)

2) הסבר בלשונך כיצד השבת מסייעת להתמודד עם בעיה זו על פי המובאה. (2 נקודות)

ב. העתק מכל אחד מן הטקסטים משפט המבטא את הדרך להתמודד עם הבעיה

המתוארת במובאה. (2 נקודות)

משפט מטקסט 1:

משפט מטקסט 2:

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

ענה על אחת מן השאלות 8 או 9.

8. ענה על חלק א בשאלה זו על פי שני הטקסטים שקראת.

א. לפניך שתי דוגמאות המובאות בטקסטים :

דוגמה מטקסט 1:

"... למשל, אדם שהניח במשרדו ערימות של ניירת ופרויקטים בלתי

גמורים..." (פסקה ח).

דוגמה מטקסט 2:

"עקרת הבית הייתה מנצלת את השבת לכביסות ולשאר עבודות הבית" (פסקה ו).

מה הרעיון המשותף שדוגמאות אלו באות להוכיח? (3 נקודות)

ב. לפניך דוגמה מטקסט 2.

"הדלקת המתג גורמת להבערת הנורה ולליבון חוט התיל המצוי בתוכה"

(פסקה יב).

איזה נימוק לאיסור מלאכה הכותב מבסס באמצעות דוגמה זו? (2 נקודות)

9. יש הרואים במנוחת השבת הזדמנות להשלמה של שעות שינה. הבע דעתך על כך.

נמק את דבריך על סמך ניסיוןך או על סמך המתרחש בסביבתך. הישען גם על

הטקסטים. (5 נקודות)

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי
מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020
מספר השאלון : 075-284

ענה על שאלה 10.

10. סיכום ממזג – סקירה (20 נקודות)

לקראת כנס ארצי לעידוד שמירת השבת, התבקשת להכין סקירה תאורטית בנושא השבת. כתוב את סקירתך על פי שני הטקסטים. בדברך ציין את הטעם לאיסור מלאכת מחשבת בשבת, ותאר התרומה של ההימנעות ממלאכה בשבת לחיי היהודי.

הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בתוך הסיכום ובסופו (ביבליוגרפיה).

כתוב בהיקף של כ-150 מילים.

טיוטה

סוג הבחינה: בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי
מועד הבחינה: קיץ תש"פ, 2020
מספר השאלון: 075-284

פרק ב - תחביר (20 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מתוך חמש השאלות 11 - 15 (לכל שאלה – 5 נקודות).
11. לפניך שלושה משפטים ובהם מילת הקישור **כי**. קרא אותם וענה על הסעיפים שאחריהם.
(1) הגמרא אומרת **כי** נשמה יתרה נמצאת בכל אחד ואחד מישראל ביום השבת.
(2) נוהגים להריח בשמים במוצאי שבת, **כי** הנשמה היתרה מסתלקת, והריח הטוב מיישב את דעתו של האדם.
(3) הידיעה **כי** נשמה יתרה נמצאת בכל אחד מישראל בשבת, מרוממת את היהודי.

א. הקף את המשפט שבו המילה **כי** מציינת קשר של סיבה.

ב. איזו מילה/מילית יכולה להחליף את המילה **כי** בשני המשפטים האחרים?

הקף את האפשרות הנכונה: **כאשר / ש / אשר / משום ש**

ג. לפניך משפט ובו מסומן צירוף מילים.

מי ששומר שבת זוכה להתברך מהברכה של השבת.

את הצירוף **הברכה של השבת** במשפט זה אפשר לכתוב אחרת.

איזה מן הצירופים יכול להחליף אותו? **הקף** את התשובה הנכונה.

• השבת הברוכה.

• השבת המתברכת.

• ברכת השבת.

• הברכה והשבת

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

12. א. לפניך שלושה משפטים. חבר אותם לקטע אחד.

הקפד על סדר הגיוני ועל שימוש במילות קישור מתאימות.
השתמש במילת סיבה ובמילת תוצאה.

- מלאכות השבת מורכבות מפרטים רבים.
- קשה לשמור שבת כהלכה בלי ללמוד הלכות שבת.
- מומלץ ללמוד בכל יום שתיים מהלכות השבת.

ב. לפניך התחלה של משפט.

הקף את ההמשך המתאים ביותר למשפט.

התארגנות מוקדמת לקראת השבת חשובה כדי לקבל שבת בנחת. עם זאת...

- משפחות רבות מקפידות להדליק את הנרות 10 דקות לפני הזמן.
- ההכנות לשבת חשובות אף הן.
- יש משפחות שילדיהן מוכנים לשבת בזמן.
- העיסוקים הרבים במשך השבוע מקשים על התארגנות מוקדמת.

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

13. א. השלם כל אחד מן המשפטים (1)-(4) במילת קישור מתאימה מן הרשימה

שלפניך.

רשימת מילות הקישור : **לכן, כי, כדי, אף על פי, אבל**

(1) לא תמיד אנו מצליחים לקבל שבת מוקדם, _____ שאנו מתכוונים

לכך בעוד מועד.

(2) חשוב להקדים את ההכנות לשבת _____ שלא נקבל אותה בלחץ.

(3) חשוב להקדים את ההכנות לשבת, _____ תיקנו חז"ל שיכבסו

את הבגדים ביום חמישי.

(4) חשוב לקבל את השבת בשמחה _____ השבת דומה לאורחת

חשובה.

ב. הקף את התשובה הנכונה על השאלה : איך תצליחו להימנע מחילול שבת?

• כאשר נתכנן את הזמן הפנוי של שבת נכון.

• במקום שבו נזהרים לשמור שבת.

• באמצעות לימוד ושינון הלכות שבת.

• מפני שכאשר נתרגל שוב ושוב נצליח.

14. א. לפניך שלושה משפטים, ובכל אחד מהם יש שיבוש לשון.

תקן את השיבוש בכל משפט, וכתוב מחדש כל משפט באופן תקין.

(1) **עם ישראל קיבלו את שבת לראשונה במרה.**

(2) **הקדושה והברכה של השבת מורגשת בכל מקום.**

(3) **עם ישראל הוא הבן זוג של השבת.**

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

ב. בכל אחד מן המשפטים שלפניך, **הקף** את המילה המודגשת המתאימה למשפט.

(1) השבת מעניקה כוחות **רוחניות** / **רוחניים** לששת ימי המעשה.

(2) אין להזכיר בתפילת השבת בקשות **המעציבות** / **המעציבים** את לב האדם.

15. א. המשפט המודגש שלפניך מנוסח במבנה "לא רק... אלא...".

בסעודות השבת לא רק אומרים דברי תורה, אלא גם שרים זמירות שבת.

מבין המשפטים שלפניך, **הקף** את המשפט המביע את הרעיון שבמשפט

המודגש שקראת.

(1) בסעודות השבת רק אומרים דברי תורה ולא שרים זמירות שבת.

(2) בסעודות השבת אומרים דברי תורה וגם שרים זמירות שבת.

(3) בסעודות השבת אין אומרים דברי תורה, אך שרים זמירות שבת.

(4) בסעודות השבת אין אומרים דברי תורה ואין שרים זמירות שבת.

ב. לפניך משפט.

בשעה שישראל שומרים שתי שבתות, מיד נגאלים.

כתוב את המשפט מחדש. פתח במילה "אם".

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

פרק ג' – שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)

בפרק זה שני חלקים :

חלק I : שאלת חובה – שאלה 16 (6 נקודות)

חלק II : שאלות בחירה - 17 – 21 (24 נקודות)

חלק I : שם המספר – שאלת חובה (6 נקודות)

ענה על שאלה 16.

16. לפניך משפטים ובהם מספרים מודגשים. כתוב את המספרים המודגשים **במילים**.

- עם ישראל שמרו את השבת בפעם ה-1 _____ במרה, במדבר.
- כשלקטו עם ישראל מהמן ביום שישי, הגיעו לביתם וגילו שהכמות שאספו הייתה פי 2 _____ מן הרגיל.
- הרווחים במפעל גדלו ב-23 _____ אחוזים, מאז החלו לשמור בו שבת.
- לצורך בניית המשכן נעשו 39 _____ מלאכות.
- מתן תורה חל בשבת בתאריך 6 _____ בסיון, בשנת 1448 _____ לבריאת העולם.

חלק II : פועל, שם ומילות יחס (24 נקודות)

בחלק זה חמש שאלות. ענה על ארבע מן השאלות 17 – 21. (לכל שאלה 6 נקודות)

17. בכל אחד מן סעיפים א-ג שלפניך יש משפט ובו שם פועל מודגש.

בכל סעיף ענה על שתי השאלות (1) – (2) שאחרי המשפט.

א. שביתת האדם ממלאכה בשבת באה לְהוֹכִיחַ כי יש בורא לעולם.

(1) השורש של המילה לְהוֹכִיחַ הוא _____

(2) השלם את המשפט שלפניך באמצעות **שם** מאותו השורש.

מאור הפנים בשבת הוא _____ לכך שיש נשמה יתרה בשבת.

ב. בשבת היהודי מצווה לְהִנִּיחַ כל דבר חולין ולעסוק בלימוד התורה.

(1) השורש של המילה לְהִנִּיחַ הוא _____

(2) השלם את המשפט שלפניך באמצעות **שם** מאותו השורש.

בשבת האדם מרגיש _____ בגוף ובנפש.

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

ג. ראוי לאדם לְאַרְגֵן את בני הבית להשתתף בהכנות לשבת.

(1) השורש של המילה לְאַרְגֵן הוא _____

(2) השלם את המשפט שלפניך באמצעות שם מאותו השורש.

כל בני הבית משתתפים ב _____ של חפציהם לכבוד שבת.

18. א. לפניך חמישה שמות.

הַתְקַדְּשׁוּת, פְּנִימִי, מַפְסֵק, הָאָרֶה, רוֹחֲנִיּוֹת

מיון את השמות בטבלה שלפניך על פי דרך התצורה שלהם :

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

ב. לפניך ארבעה שמות.

שַׁבָּתוֹן, יִלְדוֹן, פְּשָׁרוֹן, גִּגוֹן

הקף את השם היוצא דופן בדרך התצורה שלו.

19. א. בכל אחד מן המשפטים שלפניך כתוב את מילת היחס שבסוגריים בהטיית הגוף

המתאימה.

(1) עם ישראל עבדו בפרך במצרים. (אצל) _____ המנוחה מהעבודה הייתה רק בשבת.

(2) המן במדבר היה מונח כמו בקופסא : טל (מעל) _____ וטל מתחתיו.

(3) אם אתם חדשים באזור, נשמח להזמין (את) _____ לסעודת השבת.

(4) ביום שישי אופים חלות טריות כדי לכבד (ב) _____ את השבת.

סוג הבחינה: בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה: קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון: 075-284

ב. במשפט שלפניך **הקף את הצורה הנכונה של מילת היחס.**

בעת תכנון המפעל החדש ביקש הרב מהינזמים:

"אני מבקש **מכן** / **ממכם** / **מכם** / **ממכן** לא להעסיק גם עובדים גויים בשבת.

20. בקטע שלפניך השלם בכל אחד מן המקומות הריקים את צורת הפועל המתאימה

לפי השורש שבסוגריים.

אדם (י-צ-א) _____ לבקר את חברו. בבית חברו הדלת הייתה (ס-ג-ר)

_____. הוא הקיש עליה ולא היה מענה. לפתע הבחין בשלט שהיה (ת-ל-ה)

_____ על הדלת. כך (ב-ו-ן) _____ כי חברו יצא, ויחזור בעוד כמה

ימים. אילו לא היה שלט בפתח, היה עלול לחשוב כי חברו עזב למקום אחר.

אמר החפץ חיים: כך, כל זמן שיהודי שומר שבת, גם אם חטא - הוא עדיין (ק-ר-א)

_____ בשם יהודי, אבל אם ח"ו מפסיק לשמור שבת, הוא (ר-ח-ק) _____

עצמו מהיהדות, חלילה.

21. א. במשפטים שלפניך יש זוגות של פעלים מודגשים. הקף את הצורה

הנכונה בכל זוג.

- כל הזהיר להדליק נרות שבת בשמן זית זוכה שבניו **גִּדְלִים** / **גוֹדְלִים** בתורה
וביראת שמים.

- בתו של ר' חנינה **הַדְּלִיקָה/הַדְּלִיקָה** נרות שבת בחומץ. ה' **עָשָׂה** / **נַעֲשָׂה** לה נס
ודלקו עד לשבת הבאה.

ב. לפניך שלושה משפטים, ובכל משפט מילה מודגשת.

השלם את המשפטים באמצעות **פועל או שם פועל** מאותו השורש של המילה
המודגשת.

- נושאי ה**שיחה** בשבת אינם כמו אלה שבימות החול.
מצווה _____ בדברי תורה, בענייני הפרשה ובאגדה.
- דיבור ו**ביטוי** שפתיים משפיעים על המציאות.
כשמכינים מאכל לכבוד שבת, ראוי _____ בפה: "לכבוד שבת קודש".
- ה**צַפִּיָּה** לשבת קודש והשמחה בבואה הן חלק מכבוד השבת.
היהודי _____ לשבת קודש בכל יום מימות השבוע.

בהצלחה!

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

חלק שני

פרק ד

שאלון 30%

לנבחנים

ללא הערכה בית ספרית

משך הבחינה : שעה וחצי.

סוג הבחינה: בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה: קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון: 075-284

פרק א - הבנה והבעה (50 נקודות)

השבת - זכר ליציאת מצרים

הרב רובן – עלוני שבת, ערכים

- א. השבת חותמת את סיפור הבריאה. העולם נברא בששת ימי בראשית, ובסיומם – שבת הבורא ממלאכתו.
- ב. יהודי השובת ממלאכה בשבת מכריז ללא אומר ודברים, כי האדם אינו בעל הבית של העולם, אלא קיים בעל בית עליון שהיהודי מציית לו. גם אם בששת ימי המעשה האדם עלול לטעות ולחשוב שהוא הפועל והיוצר, באה השבת ומזכירה לו שלא כך הדבר.
- ג. הכרה זו היא המעניקה לאדם את ערכו האמיתי. בעקבות הכרה זו האדם חש עד כמה יקר וחביב הוא אצל המלך: "כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם" (שמות ל"א, י"ג). רש"י מסביר: "אות גדולה היא בינינו, שבחרתי בכם בהנחילי לכם את יום מנוחתי למנוחה" (שם).
- ד. עם זאת, למרות הקשר ההדוק של השבת עם בריאת העולם, מזכירים את השבת בנסיבות רבות כ"זכר ליציאת מצרים"; וכאן עולה השאלה במה קשורה השבת ליציאת מצרים?
- ה. לשאלה זו תשובות רבות. נביא אחדות מהן.
- ו. מהיום שבו יצאנו ממצרים נעשינו בני חורין. השבת מלמדת אותנו את מהותה של חירות זו. חירות אינה מתבטאת רק בפריקת עול זרים. שמירת שבת כהלכתה מלמדת שיש ביכולת האדם להיות בן חורין, ולפרוק מעל כתפיו גם עול שהוא עצמו העמיס על עצמו. בכל ימות השבוע האדם רץ אחר הישגים וממון, והנה, באה השבת ומעניקה לאדם את התחושה הפנימית שכל מלאכתו עשויה. בשבת הוא משוחרר מנטל הפרנסה. השביתה מעשיית מלאכה בשבת אמורה לחדש בקרבנו את תחושת החירות, תחושה שזכינו לה ביציאת מצרים.
- ז. יתרה מזו. המצרים הצליחו להפוך את בני ישראל לעם של עבדים. מורשתם של אבות האומה הלכה ונשכחה. העבדות הבלתי פוסקת לא אפשרה רגע של התבוננות. אילו היו היהודים במצרים שומרים על השבת, אילו היה להם יום אחד בשבוע, שבו יכלו לספר לבניהם על אבות האומה ועל הגאולה המובטחת, הם לא היו שוקעים מבחינה רוחנית.

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

- ח. אמנם פרעה נענה לבקשתו של משה לאפשר לבני ישראל לנוח יום אחד בשבוע, בשבת, כדי להשיג יעילות רבה יותר בעבודתם. אולם מתנה זו נלקחה מהם עם הגזרה "תכבד העבודה על האנשים" (שמות רבה, ה, יח).
- ט. על סף כניסתם של בני ישראל לארץ הם קיבלו "תזכורת": "ויום השביעי שבת לה': כי עבד היית במצרים" (דברים ה, י"ד-ט"ו). כדי ששוב לא יגיעו לשקיעה רוחנית כפי שקרה במצרים, ניתן להם יום השבת – יום שבו עוצרים את שטף החיים, מתנתקים מחיי החולין, מתעלים ועוסקים בתורה. זיכרון העבדות במצרים מעצים אפוא את תחושת החירות, והיא מתמזגת ברוחו ובנפשו של העם.
- י. נוכל אם כן להבין מדוע השבת, שהיא היום שבו שבת ה' ממלאכתו בעת בריאת העולם, קשורה בקשר בל יינתק ליציאת מצרים. זוהי שרשרת אחת של אמונה שחוליותיה השונות משתלבות זו בזו, ויחדיו הן יוצרות מארג אחד שכולו חיבור למי שאמר והיה העולם.

שאלות (25 נקודות)

1. "שבחרתי בכם בהנחילי לכם את יום מנוחתי למנוחה" (פסוק א)
- הסבר כיצד הימנעות ממלאכה בשבת מעניקה ליהודי את ערכו האמיתי. (פסוק א)
- (3 נקודות)
-

2. כותב הטקסט מציין שיש מקורות הקושרים בין השבת ליציאת מצרים.
- א. מדוע הכותב מתפלא על קשר זה? (2 נקודות)
-
- ב. העתק מפסוק ו משפט אחד המסכם את ההסבר הראשון של הכותב לקשר בין השבת ליציאת מצרים. (3 נקודות)
-
-

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

ג. הכותב מסביר את הקשר בין שבת ליציאת מצרים בדרך נוספת. נסח את דבריו בלשונך בקצרה. (3 נקודות)

3. לפניך הסבר נוסף לקשר שבין השבת ליציאת מצרים. קרא אותו וענה על השאלות שאחריו :

קשה לנו להתחבר לדבר הרחוק מתפיסתנו, כמו מעשה בראשית, אולם את ניסי יציאת מצרים חווינו על בשרנו בהיסטוריה של עמנו. בניסים אלה השתנו סדרי הטבע. מכאן התברר לנו כי יש בורא לעולם; כי רק מי שברא את הטבע יכול לשלוט בו וגם לשנותו. כך הזכרת ניסי יציאת מצרים **בשבת** מובילה אותנו להאמין בבריאת העולם ע"י ה'. (על פי רמב"ן על דברים ה, טו).

א. הרמב"ן מבסס את האמונה בבורא על ניסי ה' במצרים. מדוע הוא אינו מבסס את האמונה על בריאת העולם? (2 נקודות)

ב. "כך הזכרת ניסי יציאת מצרים בשבת מובילה אותנו להאמין בבריאת העולם ע"י ה'." (על פי הרמב"ן, שם). נסח בלשונך את הקשר בין השבת לאמונה בה' על פי המאמר ועל פי הרמב"ן. (3 נקודות)

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

4. כתוב בקצרה למה רומזים המאזכרים המודגשים בהיגדים שלפניך : (5 נקודות)

א. באה השבת ומזכירה לו שלא כד הדבר (פסקה ב) - _____

ב. אות גדולה היא בינינו (פסקה ג) - _____

ג. לשאלה זו (פסקה ז) - _____

ד. מתנה זו (פסקה ח) - _____

ה. ויחדיו הן יוצרות מארג אחד... (פסקה יא) - _____

5. לפניך משפטים, ובהם מילים מודגשות. בחר בתשובה המתאימה למשמעות של

המילה בהקשר שבו היא מופיעה. (הקף את התשובה הנכונה).

(4 נקודות)

א. השבת **חותמת** את סיפור הבריאה. (פסקה א)

כוונת המילה "חותמת" במשפט היא –

- מכתימה

- מסיימת

- מטביעה חתימה

- קובעת

ב. זיכרון העבדות במצרים **מעצים** אפוא את תחושת החירות... (פסקה ט)

כוונת המילה "מעצים" במשפט היא –

- נוגע בעצמיות

- עוצם עיניים

- מציע להרגיש

- מחזק ומגדיל

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

הבעה (25 נקודות)

ענה על שאלה 6.

6. כתוב חיבור בהיקף של כ- 150 - 200 מילים על אחד מן הנושאים : א או ב.

שים לב: כתוב את החיבור בעמוד הבא. (תוכל להיעזר בעמוד זה ובעמודים שבסוף השאלון לטיוטה).

א. השבת מחזקת את האמונה ומקרבת את היהודי אל ה'.
הוכח טענה זו והבא דוגמאות ו/או ראיות לדברך.

או:

ב. קרוב משפחה שלך מחו"ל מתכוון לבקר בארץ. הוא אינו נמנה עם שומרי שבת.
כתוב לו מכתב ובו תנסה לשכנע אותו להתארח בביתך בשבת.
במכתבך תאר לו את אוירת השבת בביתך ותסביר את התרומה של השבת
למשפחה מבחינה רוחנית ומבחינה גשמית.

טיוטה

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

החיבור

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

תחביר ומערכת הצורות (50 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שלוש שאלות :

ענה על שאלה 7 (חובה) ועל שתיים מן השאלות 8-10.

7. א. השלם מן הרשימה הנתונה את מילות הקישור החסרות במשפטים.

בעקבות, לשם, מכיוון ש-, לכן

(1) _____ השתתפותו של מוטי בחוויית עונג שבת, החליט מוטי לקבל על עצמו שמירת שבת בדקדוק.

(2) האישה מדליקה נרות שבת, _____ היא גרמה לאדם הראשון לאכול מעץ הדעת וכיבתה את נרו.

(3) יש מצווה לזכור בכל יום את השבת. _____ כשמזכירים את ימות השבוע, אומרים : יום ראשון בשבת, יום שני בשבת וכו'.

(6 נקודות)

ב. השלם מן הרשימה הנתונה את מילות הקישור החסרות במשפטים.

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

אף על פי ש-, למרות זאת, למרות

(1) בארצות הברית של תחילת המאה, מעטים היו מקומות העבודה ששבתו בשבת. _____ הקושי לשמור שבת, רבים מהיהודים לא ויתרו על כך וזכו לבנים יראי שמים.

(2) _____ שבת שקולה כנגד כל התורה כולה, פיקוח נפש דוחה אותה.
(4 נקודות)

ג. לפניך חמישה משפטים, השלם בהם את מילות הקישור החסרות מן הרשימה הנתונה.

לאחר ש-, כי, אך, למרות, אם, במקום ש-

(1) אין לחשב חשבונות בשבת, _____ חשבונות של מצווה מותר לחשב.

(2) _____ אדם יוכל להחזיר את ההלוואה, מותר לו ללוות כסף לצורכי שבת.

(3) בשבת אוכלים שלוש סעודות, _____ מצווה לענג את השבת באכילה ובשתייה.

(4) _____ השבת יוצאת, מצווה ללוות אותה בסעודה הנקראת מלווה מלכה.

(5) יש להדליק נרות שבת דווקא _____ בו אוכלים.
(10 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 8 – 10

8. א. לפניך משפט.

הקדוש ברוך הוא מחזיר הוצאות של שבת ושל חג.

(1) כתוב את צורת הרבים של המילה "חג" _____

(2) כתוב את צורת היחיד של המילה "הוצאות" _____

(4 נקודות)

ב. בקטע שלפניך הוסף את ה"א היידוע רק במקומות המתאימים.

סוג הבחינה: בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה: קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון: 075-284

הסמבטיון הוא נהר_ מיוחד במינו שבמהלך כל_ ימות_ שבוע
שוצף וזורק_ אבנים וחול, ורק ביום_ שבת נח ואינו משליך דבר.
יש אומרים שהוא נמצא באזור דמשק. שם_ נהר הוא סמבטיון
מלשון שבת, בתרגום "סבט" בשפה_ ערבית. (7 נקודות)

ג. לפניך שני משפטים.

בכל משפט הקף את הצורה המתאימה למשפט.

(1) שעת הדלקת נרות שבת **הם** / **הן** / **היא** עת רצון לפני ה'.

(2) הפיוט "לכה דודי" בבתי הכנסת **הם** / **היא** / **הוא** שירת קודש המשרה

אווירה חגיגית.

(4 נקודות)

9. א. לפניך שני משפטים, ובהם מודגשים שמות העצם בצירוף כינוי שייכות
(קניין).

- כל שומר שבת כדת, **שכרו** הרבה מאוד.

- רבן יוחנן בן תורתא התרגש, כי **הפרה שלו** שלא רצתה לעבוד בשבת.

השלם את החסר על פי ההוראות:

(1) את המילה **שכרו** אפשר לכתוב בשתי מילים: _____

(2) את צירוף המילים **הפרה שלו** אפשר לכתוב במילה אחת: _____

(2 נקודות)

ב. לפניך שני משפטים. בכל משפט, שבץ את המילה "אין" בצורה המתאימה
למשפט.

(1) מלבוש של שבת ומאכלים טובים _____ עניין גשמי אלא חלק מכבוד

השבת.

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

(2) לרוב, אם אדם מתכנן בשבת תוכנית ליום חול, התוכנית _____

מתקיימת.

(4 נקודות)

ג. לפניך משפט בזמן הווה.

בשבת כל יהודי שמח ואינו דואג לעתיד.

כתוב את המשפט בזמן עתיד. שמור על משמעות המשפט.

(5 נקודות)

ד. לפניך שני משפטים. הקף את שם העצם המתאים לשם התואר המודגש בקו.

(1) לכבוד שבת קנינו חלות / ירקות / פירות טריות.

(2) שולחן השבת ערוך, ומונחים עליו צלחות / מזלגות / כפות חדשים.

(4 נקודות)

10. א. לפניך שני משפטים. בכל משפט הקף את צורת הפועל המודגשת המתאימה

למשפט.

• בני הבית שרים זמירות שבת. שירים אלו תורמים / מתרימים לאווירת

השבת.

• במקומות רבים הילדים נכנסים / מתכנסים בבית הכנסת, שם הם אומרים

יחד תהילים של שבת. (4 נקודות)

ב. לפניך שלושה סעיפים. בכל אחד מהם השלם את צורת הפועל החסרה, על

פי השורש של הפועל המודגש.

(1) יש נשים המדליקות נרות שבת בשמן זית, כדי שהנרות _____ יפה.

(2) בסעודת השבת כל ילד שמח להשתתף בדברי התורה, וההורים זוכרים

_____ כל ילד בהתאם לגילו.

סוג הבחינה : בגרות, שאלון מפמ"ר בית ספרי

מועד הבחינה : קיץ תש"פ, 2020

מספר השאלון : 075-284

(3) בביתנו ראש המשפחה **מְסַפֵּר** סיפורי צדיקים בשבת, והילדים

_____ את מה שלמדו בפרשת השבוע. (6 נקודות)

ג. השלם מן הרשימה הנתונה את מילות היחס החסרות במשפט שלפניך.

בחר מן הרשימה: **את, לפני, על, ב-, עם, ל-, אצל,**

רבים מהמהגרים מאירופה לארצות הברית בתחילת המאה מסרו _____

נפשם _____ שמירת השבת. בשבילם השבת הייתה _____ הכול.

(3 נקודות)

ד. כתוב את מילת היחס שבסוגריים בצורתה המתאימה למשפט.

• הדייגים הצליחו לדוג דג אחד גדול מאוד. יוסף מוקיר שבת הסכים

לקנות _____ (את) בכסף רב.

• מצוות שבת, ברית מילה, וקידוש החודש מבדילים את ישראל מכל

העמים, ואי אפשר לקיים את התורה _____ (בלעדו).

(2 נקודות)

בהצלחה!